

TULEVAISUUDEN LAPINLAHTI



KYSELYTUTKIMUS 2020

Raportin kirjoittaja

Rilla Eklund

Työryhmä

Tuomas Karisto

Nonni Mäkikärki

Rita Paqvalén

Jukka Leppikangas

Thomas Slätis

Asiantuntijat

Pauliina Latvala-Harvilahti

Johanna Cresswell-Smith

Raportin taittaja

Katri Ristiniemi

Hankkeen graafinen ilme ja etusivun kuva

Klaus Welp

Julkaistu 26.1.2021

Julkaisu on saatavissa verkossa:

www.lapinlahti.info/raportti

Kyselytutkimuksen keskeiset tulokset -video:

www.lapinlahti.info/verkkokyselyvideo

Sisällysluettelo

Esipuhe <i>Nonni Mäkikärki</i>	4
Asiantuntijoiden puheenvuoroja	6
Kehittyvä Lapinlahti hyvinvoinnin jatkumoksi osallisuuden keinoin	
<i>Pauliina Latvala-Harvilahti</i>	6
Cultivating favourable conditions for mental wellbeing	
<i>Johanna Cresswell-Smith</i>	9
Tiivistelmä	11
Kyselytutkimuksen taustaa	12
Kyselyn tarkoitus ja metodit – aineiston taustaa	13
Kyselyn tarkoitus ja metodit – tulosten analyysi	15
Tulokset	16
Mielikuvaretki Lapinlahteen	16
Minkälaista toimintaa alueelle toivottiin?	17
Alueen tärkeimmät arvot tulevaisuudessa	20
Rahoitus ja omistajuus	21
Miten kaupunkilaiset kehittäisivät aluetta?	23
Kaupunkilaisten palaute Helsingin kaupungille	25
Lapinlahden tulevaisuus vuonna 2030	27
Johtopäätökset	28
Pyhän kokemus kaupunkitilassa	28
Kaupunkilaisuus on vaikuttamista: neljännen sektorin nousu poliittiseksi voimavaraksi	29
Lähteet	32
Liitteet	33

Esipuhe

Nonni Mälikärki, Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry:n toiminnanjohtaja

Kun Helsingin kaupunginhallitus viime kesänä hylkäsi suunnitelmat massiivisen hotelli-hankkeen toteuttamisesta Lapinlahden sairaala-alueelle ja päätti olla myymättä vanhoja sairaalarakennuksia monikansalliselle kiinteistösijoittajalle, huokaisi laaja joukko kaupunkilaisia helpotuksesta. Jälleen kerran oli alueesta käytävä julkinen keskustelu saanut asian ympärille muodostuneen kansanliikkeen puolustamaan tärkeäksi kokemaansa kulttuuriperintökohdetta ja taivuttanut asiasta päättävät tahot olemaan tekemättä päätöksiä, joilla olisi ollut tuhoisia seurauksia kulttuurihistoriallisesti arvokkaalle alueelle.

Kaupunginhallinto päätti, että asiassa tulisi edetä kaupunkiympäristölautakunnan 12. toukokuuta tekemän päätöksen mukaisesti. Alueelle tulisi löytää laaja-alaisesti hyväksyttävissä oleva ratkaisu, joka huomioisi alueen kulttuuriperintö- ja luontoarvot ja mahdollistaisi alueen historiaan nivoutuvan mielenterveystyön sekä kaupunkilaisille avoimen kansalaisjärjestö- ja kulttuuritoiminnan jatkumon. Puisto tulee säilyttää nykyisessä laajuudessaan ja sen luontoarvot turvata.

Yksi syy, miksi alueelle ei lukuisista yrityksistä huolimatta ole löytynyt ratkaisua, liittyy varmasti symbolisiin merkityksiin jotka nousevat alueen historiasta psykiatrisena sairaalana. Toinen syy liittyy taloudellisiin seikkoihin: 180 vuotta vanhojen rakennusten kunnostamisen tarkat kustannukset ovat vielä selvittämättä. Kolmas, sitäkin tärkeämpi syy on kuitenkin se, että alueen omistajia – kaupunkilaisia – ei ole kuultu, kun ongelmaa on pyritty ratkomaan. Kaupunkilaiset, jotka nauttivat alueen nykyisten toimijoiden tarjoamista palveluista, matalan kynnyksen toiminnoista, upeasta kaupunkiluonnosta ja henkeäsalpaavan kauniista kulttuurihistoriallisesta ympäristöstä, on jätetty päätöksenteon ulkopuolelle. Sairaala-alueen tulevaisuutta koskevaa päätöksentekoprosessia on leimannut kaupunkilaisten osallisuuden poissaolo. Kaupunkilaisten osallisuus kaupunkisuunnittelussa on tänä päivänä lakisääteistä.

Lapinlahden ympärille kasvanut laaja kansanliike on selkeä osoitus siitä, miten tärkeää on osallistaa kaupunkilaisia ja kuunnella heidän ääntään. Huoli kiteytyy viestiin, että kulttuuriperintökohde on säilytettävä kokonaisuudessaan. Valtakunnallisesti ja kansallisesti merkittävä rakennusarkkitehtuuri, sitä kehystävä puisto sekä alueella tapahtuvan mielen-terveystyön jatkumo muodostavat alueen kulttuurihistorialliset arvot ja ovat erottamaton osa alueen kulttuuriperintöä.

Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry on perustamisestaan saakka vaalinut alueen historiallisia arvoja ja antanut äänen alueen käyttäjille. Syksyllä 2020 järjestö perusti työryhmän, joka käynnisti Tulevaisuuden Lapinlahti -osallisuushankkeen, jonka tarkoituksena oli kerätä näkemyksiä ja toiveita Lapinlahden alueen kehittämistä varten.

Hankkeen kautta halusimme kaupunkilaisten ja eri alojen asiantuntijoiden äänen kuuluvan alueen tulevaisuuden suunnitelmissa ja siitä käytävässä keskustelussa. Hankkeessa tarjottiin erilai-

sia kanavia, joiden kautta kerättiin ja esitettiin kaupunkilaisten ja asiantuntijoiden näkökulmia alueen kehittämiseen. Syksyn mittaan eri alojen asiantuntijat ja Lapinlahdesta kiinnostuneet ovat voineet kertoa ajatuksiaan keskustelutilaisuudessa 14.10., joka toteutettiin sekä paikan päällä Lapinlahdessa että suoratoistona, ja lisäksi hankkeelle avatun nettisivun Näkökulmia-blogissa.

Verkkokyselyn raportti on myös konkreettinen ja tärkeä tulos osallisuushankkeesta. Kyselytutkimuksen vastaukset vahvistavat selkeästi sen, että alueen nykyinen toiminta on säilyttämisen arvoista. Näiden vastausten, eli kaupunkilaisten toiveiden, sekä nykyisen toiminnan pohjalta on hyvä lähteä kehittämään aluetta kaupungin päättäjien linjausten mukaisesti sosiaalisesti kestävästi, osallistavasti ja yhdenvertaisesti.

Lapinlahdella on potentiaalia olla uudenlaisen kaupunkisuunnittelun ja lähidemokratian lippulaiva ja tarjota kaupungille hienon mahdollisuuden sovittaa päätöksenteko kaupungin omaan vuorovaikutus- ja strategiamalliin.



Nonni Mälikärki, toiminnanjohtaja
Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry





ASiantuntijoiden puheenvuoroja

Kehittyvä Lapinlahti hyvinvoinnin jatkumoksi osallisuuden keinoin

Lapinlahden sairaalan pitkä historia kantaa nykypäivään saakka ulottuvia arvoja suomalaisten hyvinvoinnista ja sen mahdollistamisesta puistoalueen rauhassa. Tämä ilmenee Tulevaisuuden Lapinlahti -osallisuushankkeen raportista. Kyselyssä äänen saavat 258 vastaajaa. Lapinlahteen liitettiin useimmin adjektiivit *viihtyisä*, *merkityksellinen* ja *avoin*, mutta hyvin lähelle pääsivät myös paikkaa kuvaavat sanat *kehittyvä* ja *hyväksyvä*.

Korona-aika on viimeistään osoittanut, kuinka tärkeää kaupunkilaisille on päästä lähiluontoon, turvallisesti laajaan puistoon ja merenrannan raikkaisiin tuuliin. Helsingiläisten lisäksi matkailun elpyessä Lapinlahden alue edustaa Hietaniemen naapurissa upeaa historiallista, toiminnallista ja elämyksellistä matkailukohdetta. Vehreä alue on Helsingin kruunu, jonka kehittämistä edelleen yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia palvelevaan suuntaan tukevat lukemattomat kaupunkilaiset ja matkailijat.

Sukupolvelta toiselle säilyvä kulttuuriperintö tuottaa hyvinvointia ja vahvistaa paikkasuhteita. Vuonna 1841 valmistuneen, psykiatrista hoitoa antaneen sairaalan tilat kertovat tarinaa rakennusperinnöstä, ammattikunnasta ja hyvinvoinnin vaiheista, mutta ulkoalueineen myös Helsingin kaupunginosasta ja sairaala-alueen yhteisöllisyydestä. Lapinlahden mahdollisuutena on kohdistaa tulevaisuudessa entistä voimakkaammin sanomansa kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestäväan kehitykseen. Kulttuuriympäristönä alue ja sen toiminta voivat tukea tasa-arvoa, taiteellista ja tieteellistä toimintaa matalalla kynnyksellä.

Kansainvälinen, poikkitieteellinen kaupunki- ja maisemantutkimus on kohdistunut laajasti osallisuuden kysymyksiin. Yhden jaottelun mukaan osallisuuden ydinalueiksi voidaan nähdä ensinnäkin demokratia, päätöksenteko ja oikeudenmukaisuus. Siinä ankkureita ovat mm.



tasa-arvo, saavutettavuus, läpinäkyvyys ja yhteistoimijuus. Toisen avainteman muodostaa vuorovaikutus maiseman kanssa, johon kuuluvat mm. kulttuuriset arvot, identiteetti, paikkasuhde ja traditiot. Kaiken ytimessä on nähdä yksilö osana luonnonympäristöä ja luontoa, ei siitä erillisenä. (Roe 2019) Näistä lähtökohdista demokratian merkitykset ovat laaja-alaiset ja viitoittavat tietä vuorovaikutuksen seurauksille ja mahdollisuuksille.

Hyvinvointi tuo hyötyä kaikille elämän osa-alueille: ennaltaehkäisevän työn merkitys kaikenikäisille kohderyhmille on korvaamattoman tärkeää. Työstressin hallinta, yksinäisyyden vähentäminen ennen sen kroonistumista tai jokaisen kohdalla mahdollinen elämänkriisi ja siitä elpyminen, vähävoimaisten elämänvaiheiden voimaannuttava palautuminen edellyttää ei-kuormittavia turvasatamia ja paikkoja akkujen lataamiselle – päivittäin, viikonloppuisin tai vaikka sairaal lomalla. Väittäisin Lapinlahden tarjoavan paikan elpymiselle ilman sairaalatoimintaakin.

Valtion, kaupungin ja paikallisen toiminnan tasolla viranomaisten on tuettava kulttuuriperintötyötä ja varmistettava, etteivät ihmiset menetä tärkeimmiksi kokemiaan ympäristöjä, fyysisiä paikkoja ja niiden myötä keskeisiä hyvinvointiin ja luovuuteenkin vaikuttavia tekijöitä. Tunnetta yhteenkuuluvuudesta, kokemusta osallisuudesta ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sen myötä, havahtumista mahdollisuudesta toimia yhdessä muiden kanssa tai vaikkapa vain seurata vapaaehtoistyötä, yhdistystoimintaa tai muita kävijöitä. Jokaisella kaupunkilaisella on oikeus tuntea henkistä omistajuutta kaupungin osiin ja sen avainpaikkoihin, saada tietoa menneen perinnön säilyttämisen tarpeesta sekä sen hoitamisen tärkeydestä samoin kuin määritellä itselleen olennaisten kulttuurin osa-alueiden muuttumista.

Euroopan neuvoston Faron puite yleissopimuksen kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä ratifioinut Suomi on valtiona sitoutunut sopimuksen tavoitteisiin. Niistä yhtenä tärkeimpänä on kestävä kehitys, kulttuuriperinnön, elämänlaadun ja identiteetin välisen siteen vahvistaminen yhteiskunnassa. Faron sopimuksen hengen mukaisesti kulttuuriperintötyö ei ole vain viranomaistyötä. On olennaista tunnistaa ja tunnustaa kulttuuriperintöyhteisöt, jotka haluavat vaalia ja kehittää omaksi katsomaansa kulttuuriperintöä. Viranomaispäätökset

voivat mahdollistaa Lapinlahdessa sen arvoihin parhaiten soveltuvan, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä korostavan tulevaisuusorientoituneen yhteiskehittämisen. Ravintola- ja kahvilapalvelujen tarjoajat, leipomo ja muut toimijat ovat luonteva osa Lapinlahden alueen kokonaisuutta. Sairaala-alueen rakennukset houkuttelevat varmasti myös jatkossa erilaisia toimijoita tarjoamaan palvelujaan ja kokoamaan ihmisiä yhteen.

Alussa siteeratussa kyselyssä kartoitettiin tulevaisuuden kehittämisaskelia. Tähänastisesta tulevaisuuden suunnittelusta palaute kertoo puutteita kaupunkilaisten osallistamisen asteessa. Vain 14 % vastaajista kokee, että kaupunkilaisia on osallistettu erittäin hyvin tai hyvin. Harvoja paikkoja kuvaillaan keitaaksi, mutta Lapinlahden kuvailussa se toistuu. Silmiinpistävää on, että alueen rauhallisuuden takaamista kannatti 79 % vastaajista. Se ei kuitenkaan sulje pois rakennusten kunnostamista ja puistoalueen palveluita, kunhan lähtökohtana on luonto- ja kulttuuriarvot, ekologisuus ja avoimuus.

Vaikuttaa siltä, että helsinkiläiset keskustelevat Lapinlahden kautta myös vahvasti siitä, millaista viestiä kaupunki haluaa välittää eteenpäin kaupunkilaisille. Kuunnellaanko asukkaita ja kansainvälisen matkailun paikallisuutta ja historiakerroksia arvostavia trendejä? Miten inhimillisyys ja pienimuotoisempi yritystoiminta resonoivat Helsingin tulevaisuusvisioissa? Onko niille paikkoja? Eräs kyselyn vastaajista kiteytti toiveensa näin:

Älkää hukatko mahtavaa mahdollisuutta kehittää jotain ainutlaatuista jota myös turistit ja mielenterveystyön ammattilaiset ulkomailta voivat tulla ihailemaan! Lapinlahden henki ON ainutlaatuinen. Olkaa rohkeasti tekemässä suuntaa näyttäviä päätöksiä osallisuuden, helsinkiläisten hyvinvoinnin sekä tasa-arvoisemman ja avoimemman Helsingin puolesta. Let's be the best city in Europe.



Pauliina Latvala-Harvilahti, kulttuuriperinnön tutkimuksen dosentti. Hän toimii Suomen Kaupunkitutkimuksen Seuran hallituksessa sekä Helsingin Kaupunginosayhdistykset ry Helka:n hallituksen asiantuntijajäsenenä.

Viitteet:

Tulevaisuuden Lapinlahti -kysely 2020. <http://lapinlahti.info/>

Roe, Maggie 2019: Landscape and participation. s. 402-417 teoksessa Peter Howard et al (eds.): The Routledge Companion to Landscape Studies. Second edition. London and New York: Routledge.

ASIAANTUNTIJOIDEN PUHEENVUOROJA

Cultivating favourable conditions for mental wellbeing

Johanna Cresswell-Smith, Msc Mental Health Policy and Services, Msc Applied Psychology
Suomennos puheenvuorosta: www.lapinlahti.info

Mental wellbeing is a resource which can be promoted in everyday contexts. On an individual level, this may involve interventions which improve mental health awareness, coping skills and resilience. Population based approaches on the other hand, emphasise broader actions within the day-to-day environments in which people live their lives. These approaches may focus on enhancing community connectedness and access to community initiatives which promote mental wellbeing. Civil society has a central role in this regard, although mental health benefits of civil society actions may at times go unnoticed. Where these actions occur is of increased interest, for example in relation to urban development and planning.

The Lapinlahti initiative is a living example of how civil society and urban planning can go hand in hand. Transforming the old psychiatric hospital to a centre for mental wellbeing opens up the historical landmark to the public, protects the building and its surrounding parkland, and provides a host of civil society actions which promote mental health both directly and indirectly. This approach mirrors current thinking within positive psychology, which highlights mental wellbeing as a resource to be promoted in everyday contexts.

As a part of my PhD study at Helsinki University's Doctoral Programme in Population Health, I conducted a focus-group study between March 2019 and April 2019 exploring meaning derived from the unique blend of actions at Lapinlahti. The resulting themes reflect the broad nature of mental health promotion, and the need for sustainable and democratic solutions.

A total of 28 participants (visitors, employees, volunteers, interns) pondered how actions at Lapinlahti support population mental wellbeing in different ways. Participants in the focus groups described how repurposing the old psychiatric hospital from a closed institution to an open centre for mental wellbeing has activated new ways of working. Participants highlighted how these actions put Lapinlahti on the map for many, portraying it as a place where one can simply be and be accepted, even on a bad day. Lapinlahti was described as a place of beauty, a place to soothe the mind, a living room for all, and as a springboard for hope and resilience for the future. Participants also described this as reducing the pervasive stigma associated with mental health difficulties, via different forms of awareness-raising, and facilitating contact with people from different walks of life. Discussions in the focus groups also pointed out the initiative's democratic and sustainable approach, and valued the fact that a grand location such as Lapinlahti was available to all sectors of society, not only a selected few. Also the non-commercial ethos of the Lapinlahti initiative was appreciated, as were opportunities for engaging in life-long learning and volunteering generating a special sense of openness and tolerance.

Benefits of broad population actions are notoriously difficult to evaluate. Themes arising from the focus groups appear to have synergies with results from the Tulevaisuuden Lapinlahti web survey. Both investigations underline the unique impact which Lapinlahti has on people, the Achilles heel is that it is largely intangible. This intangibility does not, however, make it any less beneficial or important. Mental wellbeing is derived from people and places, and looking after population mental wellbeing means allowing them access to things which give them meaning. Both the focus group study and the Tulevaisuuden Lapinlahti web survey teases out important ways in which actions at Lapinlahti supports mental wellbeing, giving us a good understanding of what to prioritise. Promoting mental wellbeing does not occur by itself, favourable conditions for population mental wellbeing needs to be cultivated, and depend on prioritisation and targeted approaches.



Johanna Cresswell-Smith,
PhD Candidate, Helsinki University's
Doctoral Programme in Population Health

Msc Mental Health Policy and Services, Msc Applied Psychology



Tiivistelmä

Kyselytutkimus on osa Lapinlahden Tulevaisuus -osallisuushanketta, jonka tavoitteena on saada kaupunkilaiset osallistumaan alueen tulevaisuuden suunnitteluun ideoimalla ja kertomalla ajatuksiaan aiheesta. Kyselytutkimus oli auki Lapinlahden Tulevaisuus -nettisivuilla kuukauden ajan 16.10.–16.11.2020. Vastauksia kyselyyn tuli etenkin lähialueiden asukkailta. Yhteensä vastauksia tuli 258.

Halusimme tietää, mitä kaupunkilaiset ajattelevat Lapinlahden sairaala-alueen tulevaisuudesta ja miten ihmiset kokevat tulleen kuulluksi Lapinlahden kehitystyössä. Kysyimme muun muassa seuraavaa: Mitä kaupunkilaiset itse haluaisivat alueelle tulevaisuudessa? Miten he kokevat oman osallisuutensa kaupungin kehittämiseen? Mitä mielikuvia alue herättää ja miltä omistuspohjalta alueen tulevaisuutta voisi ajatella?

Kyselyn tuloksissa näkyi selkeästi tarve sosiaalisesti kestäväälle kaupunkikehitykselle ja kulttuurihistoriallisten maamerkkien ja viheralueiden vaalimiselle tiivistyvässä kaupungissa. Kaupunkilaiset haluaisivat säilyttää Lapinlahden puiston koko laajuudessaan, lisärakentamista ei toivota eikä alueen myyntiä pidetä kestäväenä ratkaisuna. Toisena tärkeänä tuloksena voidaan pitää halukkuutta ottaa nykyiset toimijat mukaan alueen tulevaisuuden rakentamiseen. Nykyinen toiminta matalan kynnyksen kulttuuri- ja mielenterveyspalveluineen koetaan merkitykselliseksi, arvokkaaksi ja ainutlaatuiseksi kokonaisuudeksi.

Tulosten perusteella Lapinlahden alue halutaan pitää avoimena myös tulevaisuudessa. Kaupungin omistajuus ja yhteistyö eri sektorien kanssa, kehittyvyys ja hiljalleen rakentuva toiminta nähdään hyvänä lähtökohtana ja perustana Lapinlahden tulevaisuudelle.



Raportin kirjoittaja, Rilla Eklund, on sosiaalitieteiden maisteriopiskelija Helsingin yliopistossa ja Lapinlahden Venetsia-talon vuokralainen. Hän teki kyselytutkimuksen sosiaalitieteiden maisteriohjelmaan liittyvän harjoittelunsa aikana Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry:lle.

Kyselytutkimuksen taustaa

Kyselytutkimus on osa Tulevaisuuden Lapinlahti -osallisuushanketta, jonka tavoitteena on kerätä visioita ja toiveita Lapinlahden alueen kehittämistä varten. Hanke käynnistyi seminaarilla 14.10.2020, jossa pohdittiin Lapinlahden sairaala-alueen tulevaisuutta yhteiskehittämisen, sosiaalisen kestävyiden ja kaupunkisuunnittelun näkökulmasta. Tilaisuudessa kysyimme seuraavaa: Mitä sosiaalisesti kestäväällä kaupunkisuunnittelulla tarkoitetaan? Miten Lapinlahden sairaala-alueen kokonaisuutta kehitetään sosiaalisesti kestäväällä tavalla ja alueen kulttuuri-historiallisia sekä maisemallisia arvoja huomioiden niin, että kaupunkilaisten ja alan asiantuntijoiden ääni kuuluu ja huomioidaan suunnittelussa?

Kyselytutkimuksen tavoitteena oli antaa kaupunkilaisille mahdollisuus kertoa näkemyksiään, ideoitaan ja ajatuksiaan Lapinlahden sairaala-alueesta. Lokakuun keskustelutilaisuudessa asiantuntijoilla oli suurempi rooli, kun taas kyselytutkimus antoi kaupunkilaisille tilaisuuden osallistua keskusteluun ja kertoa mielipiteensä. Kysely muodostui tärkeäksi kanavaksi vaikuttamiselle, sillä monet kyselyyn vastanneista kokivat alueen tulevaisuuden olevan uhattuna alueen mahdollisen käyttötarkoituksen muuttuessa.

Laadin kyselyn työryhmän ja osallisuuden asiantuntijan Tuomas Kariston luoman kyselyn pohjalta. Muokkasimme Tuomaksen ja työryhmän ideoimista teemoista yhdessä erilaisia versioita ja annoimme ne muille työryhmäläisille kommentoitavaksi ja koeteltavaksi. Työryhmän kanssa koimme tärkeänä, että kyselyn vastausvaihtoehdot olisivat monipuolisia ja edustaisivat erilaisia tulokulmia aiheeseen. Pyrimme mahdollisimman neutraaliin ulosantiin kyselyn laatimisessa ja huomioimme oman roolimme Lapinlahden yhteisössä koko tutkimusprosessin ajan. Huomioimme myös sen, miten itse asetuiimme keskusteluun Lapinlahden alueen tulevaisuudesta. Halusimme lisätä kyselyyn itsekriittisen ja reflektiivisen näkökulman ja mahdollisuuden kaupunkilaisten omaääniseen palautteeseen. Kysely toteutettiin Webropol-palvelualustalla.

Kysely koostui monivalintakysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä, joiden kautta ihmiset pystyivät tuomaan ajatustensa erilaiset tulokulmat paremmin esille. Lisäksi halusimme kyselyn tuottavan laadullista, kirjallista aineistoa. Saimme kirjallisia vastauksia kymmenittäin, ellei sadoittain per kysymys ja monissa vastauksissa kaupunkilaisten äänen esille tuominen näytti olevan tärkeä osa kyselyyn vastaamista. Kysymykset ovat monilta osin avoimia, ja monet niistä ovat lisäksi monivalintakysymyksiä, jotta ihmiset voisivat tuoda ajatustensa erilaiset tulokulmat paremmin esille. Avoimet kysymykset tuottivat meille laadukkaan, kirjallisen aineiston.



Kyselyn tarkoitus ja metodit — aineiston kuvaus

Kysely oli auki kuukauden ajan 16.10.–16.11.2020 Tulevaisuuden Lapinlahti -verkkosivuilla. Jaoimme linkkiä kyselyyn Lapinlahden Lähteen ja Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry:n sekä OSK Lapinlahden Tilajakamon Facebook-sivuilla. Halusimme saada näkyvyyttä kyselylle omien kanaviemme ulkopuolella ja jaoimme linkkiä kaupunginosaryhmiin (mm. Jätkäsaari, Ruoholah-ti) sekä Lisää kaupunkia Helsinkiin -keskusteluryhmään. Työryhmä jakoi linkkiä myös omien verkostojen kautta. Toteutimme kyselystä myös selkokielisen version yhdessä Kehitysvammatuki 57:n kanssa ja kävimme myös paikan päällä avustamassa kyselyn täyttämisessä ja kyselemässä ajatuksia.

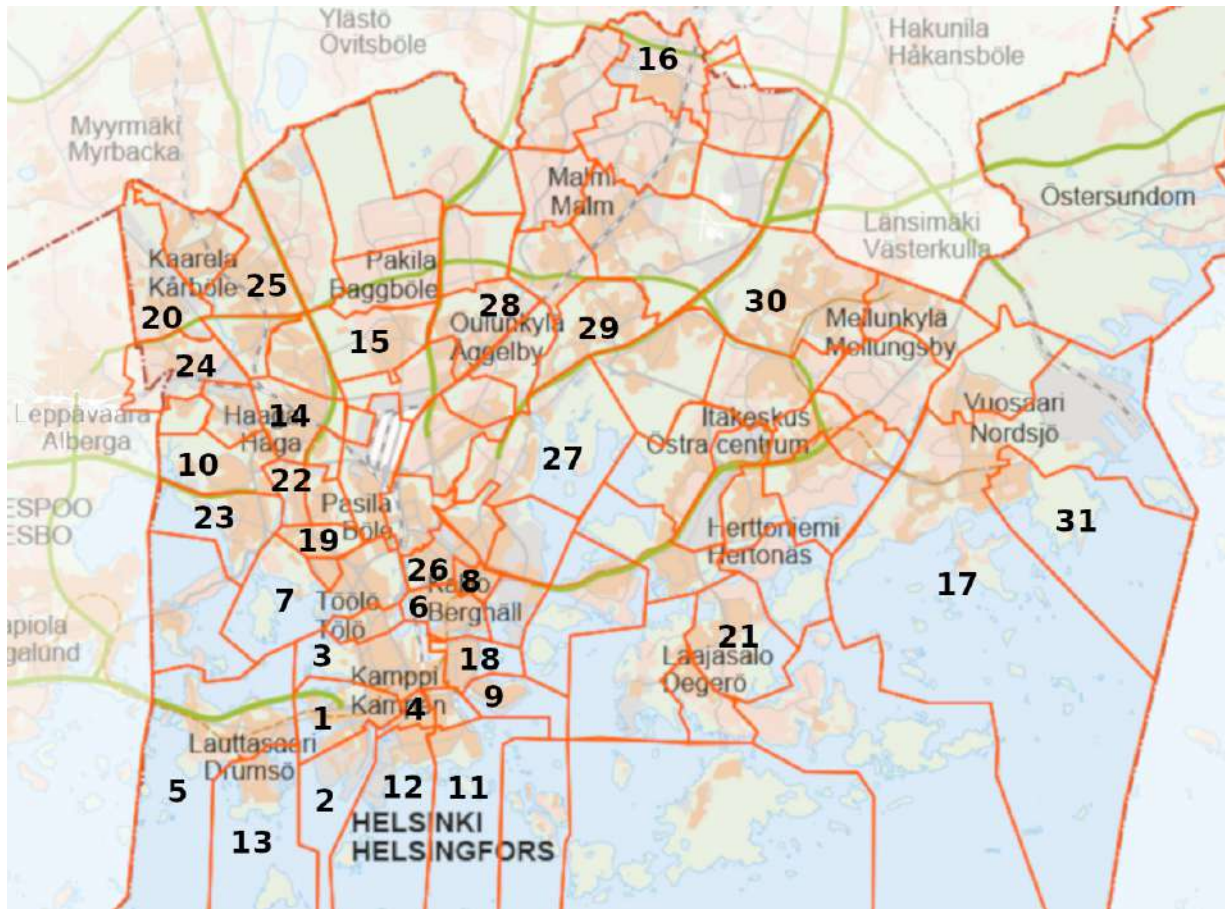
Kyselyyn vastasi kuukaudessa 258 ihmistä. Kyselyssä oli yhteensä 13 kysymystä, joista yhdeksässä oli mahdollisuus vastata myös avoimella vastausvaihtoehdolla. Kyselystä syntyi paljon laadullista materiaalia ja avoimet vastaukset antavat kaaviokuville kontekstin ja taustan, johon niitä voi peilata. Voimme olettaa, että kyselyyn vastanneet ovat samoja ihmisiä, jotka seuraavat Lapinlahden nykyisten toimijoiden sosiaalisen median kanavia. Avoimista vastauksista pystyi myös päättämään, että kyselyn jakaminen kaupunginosaryhmiin sai aikaan aktiivista osallistumista myös muissa somekanavissa: monet avoimet vastaukset antoivat viitteitä siitä, että vastaajat asuvat Ruoholahden tai Jätkäsaaren ja laajemmin Helsingin keskusta-alueella.

Taustakysymyksissä vastaajien ikäjakauma oli osittain melko yllätyksellinen: miltei puolet oli 50–69-vuotiaita ja vastaajien vähemmistönä olivat 19–29-vuotiaat, joita oli 6 %. Naisia vastaajista oli 72 %, miehiä 20 %, muita 2 % ja 6 % ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Kysyimme vastaajilta myös heidän asuinalueidensa postinumeroita, jotta voisimme nähdä, miten kyselyyn osallistuneet sijoittuvat pääkaupunkiseudulle. Olimme kiinnostuneita näkemään, ketkä alueella käyvät tai ovat kiinnostuneita alueen asioista. Yksittäisistä postinumeroista Helsingin Kamppi-Ruoholahti (00180) oli vastatuin postinumeroalue 43 vastauksella. Toiseksi eniten oli vastauksia Jätkäsaaren, Lauttasaaren ja Punavuoren postinumeroalueilta. Muut postinumero-alueet kattoivat Helsingin keskusta-alueen ja levittäytyivät sinne tänne myös aivan kaupungin laiduille. Osa vastaajista asui myös Espoon puolella ja osa muualla Suomessa.

Seuraavan sivun karttaan on merkittynä vastaajien sijainti Helsingin postinumeroalueilla. Siihen on sisällytetty kaikki ne postinumeroalueet, joista saatujen vastausten lukumäärä oli vähintään kaksi kappaletta.



VASTAAJIEN LUKUMÄÄRÄ POSTINUMEROITTAIN



Postinumero	Vastaajia	Postinumero	Vastaajia
1. 00180 Kamppi-Ruoholahti	43	17. 00980 Etelä-Vuosaari	4
2. 00220 Jätkäsaari	24	18. 00170 Kruununuhaka	3
3. 00100 Keskusta, Etu-töölö	19	19. 00270 Pohjois-Meilahti	3
4. 00120 Punavuori	9	20. 00390 Konala	3
5. 00200 Lauttasaari	8	21. 00840 Laajasalo	3
6. 00530 Kallio	8	22. 00300 Pikku Huopalahti	2
7. 00250 Taka-töölö	7	23. 00330 Munkkiniemi	2
8. 00500 Sörnäinen	6	24. 00370 Reimarla	2
9. 00160 Katajanokka	5	25. 00420 Kannelmäki	2
10. 00350 Munkkivuori-Niemenmäki	5	26. 00510 Etu-Vallila	2
11. 00140 Kaivopuisto-Ullanlinna	4	27. 00560 Toukola-Vanhakaupunki	2
12. 00150 Eira-Hernesaari	4	28. 00640 Oulunkylä-Patola	2
13. 00210 Vattuniemi	4	29. 00710 Pihlajamäki	2
14. 00320 Etelä-Haaga	4	30. 00940 Kontula-Vesala	2
15. 00630 Maunula-Suursuo	4	31. 00990 Aurinkolahti	2
16. 00750 Puistola	4		

Kyselyn tarkoitus ja metodit — tulosten analyysi

Lähestyin aineistoa tulkitsevasti, eli halusin nähdä, mitä teemoja aineistosta itsestään nousee. En asettanut kyselyn aineistolle mitään ennakkohypoteeseja, joita olisin koetellut. Olin kuitenkin seurannut Lapinlahdesta käytävää keskustelua ja olin tietoinen niistä argumenteista, joita eri puolella olevat ryhmät käyttivät perustellessaan kantojaan Lapinlahdesta. Ensimmäisellä koodauskierroksella hahmottelin teemoja aineistosta täysin sen mukaan, mitä siellä oli nähtävissä. Toisella koodauskierroksella käytin aineiston koodaamisen tueksi Boltanskin ja Thévenotin (Luhtakallio & Ylä-Anttila, 2011) oikeuttamisteorian seitsemää maailmaa – *inspiraatio*, *koti*, *maine*, *kansalaisuus*, *markkinat*, *teollisuus* ja *ekologia* muodostivat laajan kehikon analyysilleni.

Oikeuttamisteorian fokuksena on tutkia keskusteluissa esiintyvien vaateiden moraalisia oikeutuksia, niiden yhdistelmiä ja tapoja kiistää ja tuomita kiistakumppaneiden oikeutuksia (Luhtakallio & Ylä-Anttila, 2011). Koin kuitenkin hankalaksi tiivistää löytämiäni teemoja tyhjentävästi näiden käsitteiden alle, joten päädyin lopuksi takaisin aineiston teemoista lähtevään tulkintaan. Kolmannella koodauskerralla käytin temaattisen analyysin (Guest, 2012) periaatteita työskennellessäni aineiston kanssa. Temaattinen analyysi on aina sisältölähtöistä, ja siihen kuuluu ns. tutkimusmatka aineistoon: luin aineistoa uudelleen ja uudelleen, etsin avainsanoja, trendejä, erityisesti teemoja ja ideoita analyysiini (s. 6). Löytämäni teemat tiivistyivät ja muokkautuivat löytämieni teemojen sekä oikeuttamisteorian maailmojen kautta yhdistyen eräänlaiseksi hybridiksi.

Analyysivaiheeni alkoi aineiston lukemisella, ja se ei päättynyt vielä siinäkään vaiheessa, kun tuloksia kirjoitettiin. Tarkoitukseni oli, että aineisto ja analyysi kävisivät vuoropuhelua vielä kirjoittamisen aikanakin, jotta voitaisiin taata analyysin laatu ja luotettavuus. Käytännössä tämä tarkoitti siis sitä, että luin aineiston aina uudelleen läpi analyysiprosessin ja loin rakentamiini teemoihin kriittisen ja arvioivan katseen (Guest, 2012). Seuraavaksi erittelen kyselytutkimuksen tuloksia kohta kohdalta ja kokoon tärkeimpiä huomioita aineistosta tarkasteltavaksi.

AINEISTOSTA NOUSSEET TEEMAT:



KULTTUURI

Historia, taide (perinteen kantaja, alueen kulttuurihistoria)



LUONTO

Sosiaalinen, kestävä kehitys, ekologia, monimuotoisuus



TEOLLISUUS

Tuottavuus, tehokkuus, suunnittelu, ammattimaisuus



YHDEN- VERTAISUUS (SOSIAALINEN)

Monimuotoisuus, mielenterveys, solidaarisuus, tasa-arvo, yhteisvastuu, yhteiset sopimukset



URBAANIN VASTAPAINO

Pyhä paikka, "säilytettävä sellaisenaan", rauha, armo



MARKKINAT

Raha, voitto, kyky rikastua



KANSALAISUUS

Kaupunkilaisuus, avoimuus, saavutettavuus, yhteistoimijuus



NYKYTOIMINTA

Tavalla tai toisella otettu kantaa nykyiseen toimintaan

Tulokset

Kysyimme ihmisiltä Lapinlahden sairaalan alueen nykyisestä toiminnasta ja alueen merkityksestä. Kyselyyn vastanneet saivat vastata myös muutamiin taustoittaviin kysymyksiin perinteisten taustakysymysten lisäksi. Lapinlahden sairaala-alue on ollut avoin yleisölle 2010-luvun alusta, ja itse sairaalatoiminta alueella on päättynyt vuonna 2008. Silti suurin osa kyselyyn vastanneista – eli 41 % – oli käynyt alueella ensimmäisen kerran jo ennen alueen laajempaa avaamista yleisölle. Vuosien 2010–2020 aikana alueeseen tutustuneita oli yhteensä 58 %. Lapinlahden sairaala-alueen merkitys laajenee siis nykyisen toiminnan ulkopuolelle alueen historiallisten polkujen ja mielenterveystyön kautta. Eräs vastaaja kuvailee kokemuksestaan näin:

Säilyttäkää Lapinlahti mielenterveyden keitaana. Se on minulle elintärkeä paikka. Oli jo vuonna 2000, kun olin siellä potilaana, ja on edelleen.

Mielikuvaretki Lapinlahteen

Kyselyn tärkeimmät teemat tulivat esiin juuri avoimien vastausten kautta. Kysymykset saivat kymmeniä ja jopa yli sataakin avointa vastausta. Ensimmäisen kysymyksen ajatuksena oli saada vastaajat kertomaan, mitä mielikuvia Lapinlahden alue rakennuksineen ja puistoineen herättää. Mielikuvissa risteilivät teemat urbaanin kaupungin kiihkeästä elämästä, jolle toivotaan vastapainoa. Alueen henki koetaan mieltä ja sielua hoitavaksi. Vastauksista huokuu myös pyhän paikan kokemuksen retoriikka:

Ihana keidas kaupungissa, salainen puutarha.

Levollinen. Rauhoittava. Inhimillinen ja tärkeä.

MIELIKUVAT LAPINLAHDESTA VUONNA 2020

71% VIIHTYISÄ

51% HELPOSTI
LÄHESTYTTÄVÄ

16% EPÄMÄÄRÄINEN

63% MERKITYK-
SELLINEN

49% HYVÄKSYVÄ

8% SULKEUTUNUT

60% AVOIN

48% MONIPUOLINEN

8% SEKAVA

53% KEHITTYVÄ

18% KESKENERÄINEN

6% VAIKEASTI
LÄHESTYTTÄVÄ

17% HYÖDYNTÄMÄTÖN

1% TÄYTEEN AHDETTU

Turvallinen, hiljainen, yhteisöllinen, luova, tukea antava, mahdollistava, hyväksyvä, terapeuttinen.

Sanat *keidas, oaasi, paratiisi, levollinen, rauha* toistuvat kommenteissa moneen kertaan. Kysymykseen saattoi vastata myös äänestämällä alueeseen liitetystä mielikuvista. Äänestetyimpiä olivat viihtyisä (71 %), merkityksellinen (65 %) ja avoin (60 %). Kriittisissä mielikuvissa alue koetaan epäsiistiksi. Lisäksi nykyinen toiminta koetaan sisäänpäin kääntyneeksi: Lapinlahti ei retoriikasta huolimatta ole kaikkien Lapinlahti. Negatiivisiksi luokiteltavia mielikuvia, sulkeutunutta ja sekavaa äänesti molempia 8 % vastaajista. Alueen koki vaikeasti lähestyttäväksi 6 % vastaajista.

Minkälaista toimintaa alueelle toivottiin?

Seuraavaksi kysyimme, minkälainen toiminta Lapinlahden sairaala-alueelle sopisi. Puolikaupallista toimintaa kannatti 62 %, ei-kaupallista toimintaa 60 % ja kaupallista toimintaa 12 % vastaajista. Avoimissa vastauksissa painotettiin yleishyödyllistä, omaleimaista ja monipuolista, mielenterveyden edistämiseen tähtäävää toimintaa, joka olisi avointa kaikille.

“Täällä voi olla myös kaupallista toimintaa, onhan jo nytkin sellaista, jonka ensisijainen tavoite ei ole voittojen maksimointi. Tärkeää on moniarvoisuus ja keskeneräisyys.”

“Kansalaistoiminta mielenterveyden, hyvinvoinnin ja luontoarvojen puolesta.”



Osa vastaajista oli sitä mieltä, että alueen tulisi tulla omillaan toimeen, jotta aluetta ei tarvitsisi tukea verovaroin. Voisiko monimuotoisuus siis tarkoittaa kaupallisen ja ei-kaupallisen yhdistämistä? Vastausten perusteella kyllä, mutta selkeällä arvopohjalla. Alueelle ei toivota ketjuliikkeitä, eikä isoja kaupallisia nimiä, vaan sellaisia, jotka ovat valmiita kunnioittamaan alueen kulttuurihistoriallisia erityispiirteitä: mielenterveystyötä, luontoarvoja ja yhteisöllisyyttä.

Yhteisölliset toiminnot. Tulevaisuuspaja nuorille.

Toiminnan tulisi noudattaa kestävää kehitystä ja tukea mielenterveys- ja luontotyötä.

Kysyimme myös erikseen avoimessa kysymysvaihtoehdossa ihmisten mielipiteitä siitä, minkälaista toimintaa he toivoisivat alueelle. Vastauksia tuli 189 kappaletta.

Kaupunkilaisten omasta aktiivisuudesta syntyvää toimintaa.

En ymmärrä mikä vimma kaupungilla on aina kitkeä ja pilata ruohonjuuritason synnyttämät elävän paikat ja korvata ne kliinisillä uusilla tiloilla.

Lapinlahden lähde on nyt pittoreski helmi Helsingissä – ja siellä on vielä tilaa käsityöläisliikkeille, taiteelle, hyvinvointialan toimijoille. Miksi siitä ei anneta kehittyä kaupunkilaisille omaa aluetta, joka varmasti kehittyessään voisi omaleimaisuutensa vuoksi kiinnostaa myös turisteja.

Avoin luonto- ja puistokeidas kaikille. Se on nykyisellään kaunis ja avara ja siellä on monenlaista luontomuotoa. Ihmisten hyvinvointiin tähtäävää toimintaa, ilmaistapahtumia mukana, yhteisöllisiä tapahtumia. - - Tilaa hakea rauhaa tai kohtaamista. Pyydän huomioimaan lähialueen kasvavat urbaanit asuinalueet, joiden ihmisille Lapinlahti on mielettömän tärkeä keidas olla yhteydessä luontoon, vehreyttä, puita ja merta yms. Itselleni autottomana, mökittömänä se on ollut yli 20 v. lähes ainoa luonto- ja ulkoilukokemus.

Toivon että puistoaluetta ei uhrata lisärakentamiselle. Nyt korona-aikana kaupunkilaisten virkistysalueet ovat korvaamattoman arvokkaita. Jos nämä tilat viedään, tulee se vaikuttamaan negatiivisesti ihmisten hyvinvointiin ja kustannukset kasvavat terveyspuolella. Minusta mielenterveystyötä tulee ehdottomasti jatkaa Lapinlahdessa myös tulevaisuudessa! Toivoisin, että Lapinlahti on tunnettu kaupunkilaisten virkistyskeidas, johon kaikilla on helppo tulla sellaisina kuin ovat. Pieni osa rakennuksesta voisi edelleen olla

suljettua tilaa, kuten järjestöjen tai muiden toimijoiden, joiden arvot tukevat mielenterveystyötä, taidetta, tutkimusta, kulttuuria ja yhdessä tekemistä.

Kunhan alueelle ja tämänhetkisiin rakennuksiin pääsee kuka tahansa. Katsomaan vaikka näyttelyä, menemään kahville. Että alueella ei olisi vaikka pelkkä hotelli tai jokin firman toimistotilat, vaan että pääsee kuka tahansa

Kaupunkilaiset kokevat alueen tärkeäksi kaupunkitilaksi. He eivät toivo hyvää vain itselleen, vaan muille ja myös tuleville sukupolville. Kaupunkilaiset kysyvät, osaisimmeko tehdä ratkaisun, joka kantaisi hedelmää pitkälle tulevaisuuteen. Alueen vihreät arvot ja sosiaalisesti kestävä kehitys nähdään hyvänä lähtökohtana toiminnalle. Lisäksi muistutetaan, että Lapinlahden sairaala-alue ei ole tärkeä vain helsinkiläisille, vaan myös muualla asuville suomalaisille näkyvyytensä ja omaleimaisuutensa ansiosta. Vastanneet korostavat kulttuuriperinnön ja jatkuvuuden merkitystä elämän mielekkyydelle:

Lappari on meidän jätkäsaarelaisten ”metsä”, koska uudella alueella ei ole vanhoja puita ja maastoa. Todella tärkeä meidän perheelle monessa polvessa vapaana ulkoilualueena, jossa on läsnä kulttuurihistoriaa, jonka kautta lapsillekin historia ja sen tarinat tulevat eläviksi. Ei ole vastaavaa tällä alueella, kun kaikki muu on uutta ja kolkompaa. Ei hotellia, eiköhän niitä rakenneta parhaillaan Helsinkiin muutenkin!

Lapinlahti on mielen keidas hienolla paikalla Helsingissä. Toimintaa, rakentamista tai repivää ja raastavaa ”kehittämistä” ei tarvita. Pidetään huolta ja arvostetaan sitä mikä on. Alueen tulevaisuus on siinä missä sen menneisyyskin: kauneudessa, ympäristössä, luonnossa, meressä, saunassa ja upeissa rakennuksissa – mieltä kuntouttavassa ympäristössä. Ennaltaehkäisevä mielenterveystyö on hyvä jatkumo paikan historialle!

Vastauksissa korostuivat toiveet alueen avoimuudesta. Avoimet vastaukset myös antoivat vastaajille mahdollisuuden pohtia omaa rooliaan kaupunkilaisina ja toisaalta Lapinlahden roolia kaupunkilaisille ja sitä, millä tavalla nämä elementit ovat vastavuoroisia. Moni vastanneista kokee mahdollisen lisärakentamisen alueelle olevan ristiriidassa alueen sosiaaliselle kestävyydelle, rauhalle ja levollisuudelle. Alueen kaupallisuus ei kuitenkaan ole tabu ja monet toivovatkin, että alue tulisi toimeen omilla tuotoillaan. Silti monissa kommenteissa kaupunkilaisuuden ja yhdenvertaisuuden teemat ovat enemmistössä. Vastauksissa mielen-terveys ja kulttuurihistoria kietoutuvat yhteen jatkumona, jonka toivotaan säilyvän myös tulevaisuudessa.

Alueen tärkeimmät arvot tulevaisuudessa

Kyselyssä pohdittiin myös alueen tärkeimpiä arvoja tulevaisuudessa. Puistoalueen suojelun ja avoimena pitämisen puolesta äänesti 89 % vastaajista, ja ne saivat näin ollen eniten kannatusta. Vanhan kulttuurihistorian esillä pitämisen ja säilyttämisen kannalla oli 83 % äänistä. Kolmannelle sijalle tulivat mielenterveystyön jatkuminen alueella osana historiallista jatkumoa, sekä järjestöjen mielenterveyttä tukeva toiminta ja maksuttomat tapahtumat. Nämä molemmat saivat 67 %:n kannatuksen. Toisaalta 10 % vastaajista oli sitä mieltä, että lisärakentaminen alueelle on hyvä idea, jos sillä mahdollistetaan rakennusten kunnostaminen. Vain 7 % vastaajista toivoi, että alueen rakennuksiin ei käytetä kaupunkilaisten verovaroja. Rakennuksen yksityistä toimintaa yhdistettynä puiston avoimuuteen äänesti 14 %. Lisäksi 11 % vastaajista oli sitä mieltä, että rakennukset kunnostettaisiin yksityisellä rahoituksella.

TÄRKEIMMÄT ARVOT ALUEEN TULEVAISUUTTA MIETITTÄESSÄ?

89% Puistoalueen suojelu ja säilyttäminen kaupunkilaisille avoimena

49% Rakennusten sisätilat mahdollisimman avoimia ja saavutettavia

83% Alueen vanhan kulttuurihistorian esillä pitäminen ja säilyttäminen

41% Kaupungin omistajuus tai rooli hyvinvointipalvelujen tuottajana tai osarahoittajana

67% Järjestöjen mielenterveyttä tukeva toiminta ja maksuttomat tapahtumat

14% Yksityinen toiminta rakennuksissa, puisto säilyisi avoimena kaupunkilaisille

60% Eritaustaisten kaupunkilaisten kohtaamiset ja yhteistoiminta

11% Rakennusten kunnostaminen yksityisellä rahoituksella

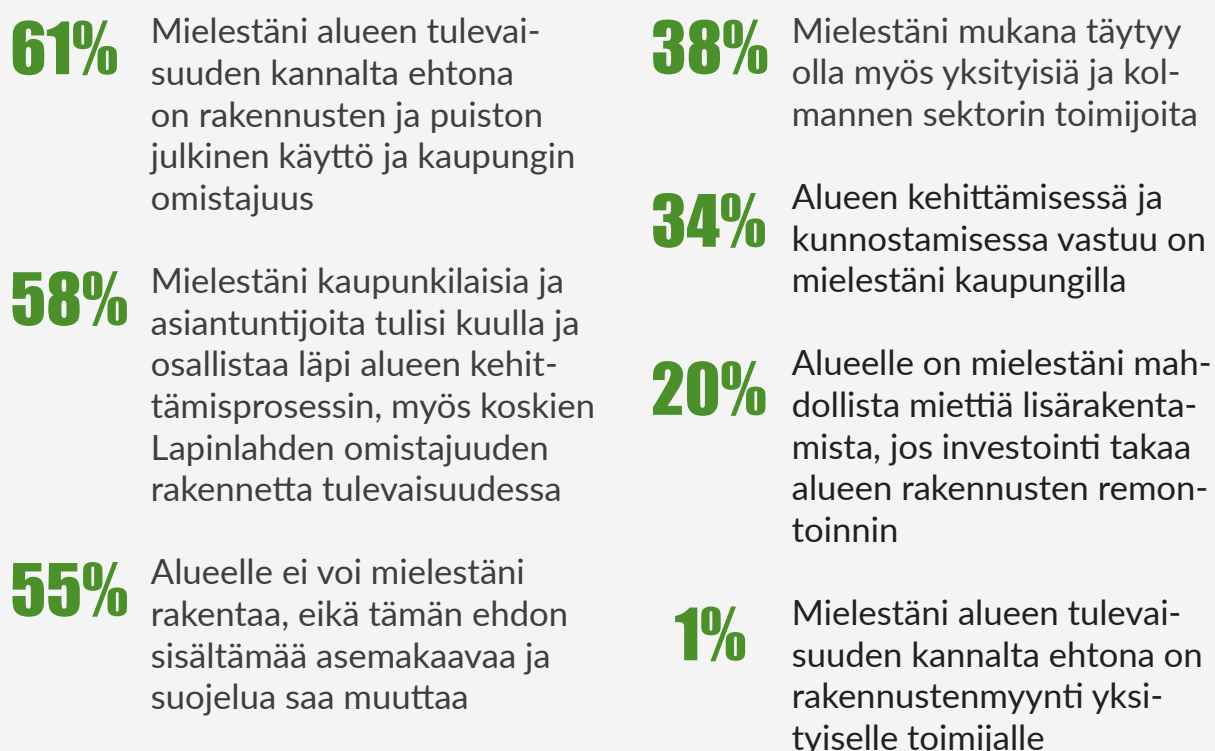
55% Talon sisällä tapahtuvan toiminnan linkittäminen puistoalueen avoimuuteen

7% Alueen rakennuksiin ei käytetä kaupunkilaisten verovaroja

Rahoitus ja omistajuus

Kysymykset Lapinlahden sairaala-alueen omistajuudesta ja rahoituksesta tulevaisuudessa sai selkeän enemmistön puolelleen: 61 % vastaajista oli sitä mieltä, että kaupungin omistajuus ja julkinen käyttö on tärkein lähtökohta alueen tulevaisuudelle. Rakennusten myyntiä yksityiselle omistajalle toivoi vain 2 % vastaajista. 58 % vastaajista näki, että kaupunkilaisten ja asiantuntijoiden rooli ja osallisuus on tärkeä alueen tulevaisuuden kehittämisessä.

MILTÄ POHJALTA ALUEEN TULEVAISUUTTA KANNATTAISI MIELESTÄSI LÄHESTYÄ?



Saman kysymyksen avoimissa vastauksissa toivottiin yhteiskunnan eri sektorien (kaupunki, kolmas sektori, järjestöt, säätiöt ja yksityiset toimijat) yhteistoimijuutta, harkintaa lisärakentamisen suhteen ja kulttuurihistoriallisten arvojen huomioimista sekä rauhan takaamista alueelle.

Toki parasta, jos pääomistajuus säilyy kaupungilla, mutta en näe pahana sitäkään, jos mukana omistuksessa/kehittämisessä/kunnostuksessa on yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita.

Yhteistoimijuus Kaupungin ja Lapinlahden Säätiön kanssa.

Miten tämmöisiä rakennuksia on voitu puuhata aikana, jolloin Suomi oli köyhä, mutta nyt ei Stadilta löydy rahaa mihinkään, vaikka budjetti on jatkuvasti runsaasti ylijäämäinen?

Mukana voi olla myös kolmannen sektorin kansalaistoimijoita, jotka liittyvät jollain tavalla Lapinlahden uniikkiin historiaan.

Toisaalta jotkut olivat valmiita miettimään alueen toimintaa puhtaalta pöydältä alueen ”omineiden tilapäisvuokralaisten” sijaan:

Rakennuksen nykyinen käyttö ei ole yhtään sen oikeutetumpaa kuin muukaan käyttö, ja on hyvin marginaalisen ryhmän etu. Rakennukselle olisi löydettävä laajemman väestön saavutettavissa olevaa käyttöä, jotta sillä säilyy oikeutus. Sinänsä en tällöin näkisi pahaksi, että kaupunkikin osaltaan tukisi. Mutta jos lähtökohta on, että se voi aina olla vain pienen porukan nautintaoikeus, tuen mielummin sitä, että se olisi sitten edes kaupallisesti itsenäisesti rahoitettu.

Tilat omineen tilapäisvuokralaiset ensin ulos Lapinlahdesta, sitten tilojen avoin vuokraaminen halukkaille toimijoille. Ei ole kaupungin asia subventoida vuokrissa tilat vallanneiden organisaatioiden toimintaa - -.

Olimme myös kiinnostuneita, millä tavalla kaupunkilaiset olivat tähän mennessä kokeneet osallisuutensa Lapinlahden alueen suunnitteluun? Hyvin tai erittäin hyvin vastasi 14 %, kun taas 26 % oli sitä mieltä, että Helsingin kaupunki on osallistanut asukkaita huonosti.

KUINKA HYVIN KOET, ETTÄ KAUPUNKILAISET ON OSALLISTETTU LAPINLAHDEN TULEVAISUUDEN SUUNNITTELUSSA TÄHÄN ASTI?

35% kohtalaisesti
26% huonosti
17% en osaa sanoa

11% hyvin
8% erittäin huonosti
3% erittäin hyvin

Miten kaupunkilaiset kehittäisivät aluetta?

Kaupunkilaiset saivat kertoa myös kehitysehdotuksiaan. Valmiista vastausvaihtoehdoista tärkein näytti olevan se, että alueen kehittäminen pysyisi maltillisena. Alueen rauhallisuuden puolesta oli 79 % vastaajista. Alueen kulttuuri- ja taidetoiminnan lisäämistä kannatti 73 %. Lisää tapahtumia alueelle toivoi 63 %. Konkreettisista ehdotuksista puiston WC ja uimalaiturin rakentaminen olivat selkeästi suosituimpia, ja ne saivat myös yhteensä 63 % äänistä. Alueen esteettömyys olisi myös kartoitettava ja turvattava tulevaisuudessa. Inklusiivisuus ja mahdollisuus osallisuuteen sekä yhdenvertaisuus nähdään tärkeänä kehitystarpeena myös tulevaisuudessa. 14 % vastanneista oli sitä mieltä, että alueen rakennukset voisi remontoida yksityisten investointien kautta ja että alueelle voisi miettiä uutta toimintaa.

MILLÄ TAVALLA LAPINLAHDEN SAIRAALA-ALUETTA VOISI MIELESTÄSI KEHITTÄÄ?

79% Alueen rauhallisuus on taattava myös tulevaisuudessa

42% Alueella voisi olla enemmän hyvinvointipalveluita

73% Alueella voisi olla enemmän taide- ja kulttuuritoimintaa

35% Lapinlahden puistossa olevaa palsta-aluetta voisi laajentaa ja alueen toimintaa voisi kehittää

63% Alueella voisi olla lisää tapahtumia

33% Alueen esteettömyys olisi kartoitettava

63% Puistoalueella voisi olla parempia palveluita (mm. wc, uimalaituri)

23% Rakennuksia voisi kehittää majoituspalveluun ja laajempaan ravintolatoimintaan

62% Rakennuksia voisi kunnostaa hiljalleen nykyisen kaltaiseen toimintaan

14% Rakennukset voisi remontoida yksityisten investointien kautta ja miettiä uutta toimintaa alueella

47% Alueen kaiken toiminnan tulisi edistää yhdenvertaisia ja inklusiivisia osallistumismahdollisuuksia

Konkreettiset kehittämiskohteet vaihtelivat avoimissa vastauksissa. Palvelujen lisäämistä varsinkin kesäaikaan toivoi moni, mutta toisaalta tapahtumien ja palveluiden tulisi huomioida myös alueen rauhan turvaaminen:

Pieni konserttilava kesäisiä sävelmiä varten. Kovaa metallimusiikkia ei sallittaisi hautarauhan suojelemisen vuoksi.

Luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, rantaan pienimuotoista soutuveneiden vuokrausta.

Vanhat puiset rakennukset kuten Kappeli ja portinvartijan talo voisi rakentaa uudelleen.

Aluetta ei saa pilata liikaa rakentamalla, esim. hiekkatiet ja luonnontilaiset rannat ovat erityinen arvo viimeiseen asti rakennetussa ympäristössä (Vrt. Ruoholahden ja Jätkäsaaren rannat).

Monet olisivat myös valmiita heittämään hyvästit moottoriajoneuvoille ja polkupyörille alueella. Alueen saavutettavuudessa on myös parannettavaa:

Jalankulkijoille paikka. Autot ja pyörät pois.

Saavutettavuus julkisilla pitäisi olla parempi, nykyisin sinne on ikävä tallustaa autojen seassa.

Aidat pois, kunnon rantapolku Länsiväylän klv:tä Hietsuun.

Alueen erottaminen Länsiväylästä myös "henkisesti", ei pelkkä melumuuri.

Alueen markkinointia pitäisi myös parantaa, sillä moni ei näytä tietävän, mitä kaikkea alueella on jo saatavilla.

Kulttuuritoimintaa on jo nyt kiitettävästi. Markkinointia voisi kuitenkin lisätä, niin että "kaikki" tietäisivät mitä alueelta löytyy. Soittotunteja, terapiavastaanottoa, hierontaa, maalauskurseja, ravintoloita. Alueeseen perehtyneet tietävät näistä, mutta brändäystä tarvitaan!

Alueen kehittämisessä on siis edettävä arvopohjalta ja välttäen liian massiivisia muutoksia alueelle. Kulttuurihistoriallisia arvoja pidetään kunniassa, ja sosiaalisesti kestävä kehitys otetaan kyselyssä vakavasti, alueen erityispiirteet ja historiallinen jatkumo huomioiden.

Kaupunkilaisten palaute Helsingin kaupungille

Kyselyn loppupuolella oli vielä mahdollisuus jättää palautetta kaupungille. Kysymys oli vapaaehtoinen, ja siihen vastattiin vain avoimella vastauksella. Vastauksia tuli 137 kappaletta. Kommenteista suurin osa puolusti Lapinlahden aluetta ja sen kulttuurihistoriallista jatkumoa mielenterveyden paikkana:

Voisitteko jättää Lapinlahden avoimeksi kaikille kansalaisille, ettei pitäisi mennä ostamaan mitään, jotta pääsisi nauttimaan aidosta tunnelmasta. Sitten tulee kyllä käyneeksi putiikissakin ja ravintolassa.

Pitää muistaa, että kaupunkilaisen hyvinvointi muodostuu siitä, että monipuolisia viher- ja puistoalueita on paljon. Tämän takia Helsinki on myös ollut poikkeuksellisen hyvä kaupunki kansainvälisissä vertailuissa. Kaupallisuus ja tiivis rakentaminen tuhoaa viher- ja puistoalueita. On kiistatta osoitettu, että luonnon äänet ja luontoympäristö parantavat ihmisen hyvinvointia ja laskevat stressitasoa. Emme kaipaa uutta rakennettua aluetta tai uutta bile/kahvilapuistoa. Kaivataan aluetta, jossa mieli lepää, jotta jaksamme olla työpaikoillamme osa tuottavaa, hyvinvoivaa yhteiskuntaa.

Lapinlahti on lähialueen asukkaille täysin korvaamaton lähiluontokeidas, jonka säilyttäminen pienimuotoisessa, ihmisen kokoisessa toiminnassa on korvaamatonta. Maailman toimivimmassa kaupungissa täytyy olla tilaa paikoille, joissa kaupallisuus ei sanele identiteettiä. Me asukkaat emme kaipaa keskustamaista pöhinää vaan nautimme Lapinlahden tunnelmasta juuri siksi, että se tarjoaa meille irtiottoa kaiken kaupallistamisesta ja ylikuluttamisesta. En olisi selvinnyt koronakeväästä ilman Lapinlahden puistoa sellaisena kuin se on.

Muutammat vastaajat kokivat alueen nykyiset toimijat hankalina, ja he toivoivat tuottavaa toimintaa heidän tilalleen. Vastauksissa korostui närkästys kaupungin toiminnan epäloogisuuteen:

Toimi kuin omistajan pitää. Laita vuokralaiset, jotka niskuroivat järjestykseen.

Arvorakennus on vuokrattu pilkkahintaan pienen sisäpiirin käyttöön, ja tämä piiri pyörittää päättäjiä?

Nykyiset vuokralaiset ulos tiloista ja investointikilpailun voittanut ehdotus toteutukseen. On häpeällistä siirtää voittanut työ syrjään ja palkata siihen toinen arkkitehti ja toinen investointi-/kustannusasiantuntija.

Helsingin kaupunki ja kunnallispoliitikot ovat hävettävällä tavalla pienen aktivistijoukon vietävissä. Helsingin kaupungin lupauksiin ja päätöksentekoon ei voi luottaa.

Osa vastanneista kritisoi erityisesti julkisuudessa paljon puituja hotellisuunnitelmia alueelle. Moni näkee alueen kulttuurihistorian ja sosiaalisen pääoman yhteisenä perintönä, jota ei saisi yksityistää. Vastaajien puheenvuorosta kuului läpi hätä siitä, ettei Helsingin kaupunki näytä ymmärtävän alueen arvoa.

Ei saa myydä yksityisille ns. kiinteistökehittäjille - - Hotelleja ei tarvita yhtään lisää, Lapinlahti ei ole kauppatavaraa ja sen historiallisen ja kulttuurisen arvon ymmärtäminen kuuluu sivistykseen.

Toivottavasti aluetta ei rakenneta täyteen, tai siitä tule hotellin pihaa, jonka käyttäjien tulee olla hotellin asiakkaita.

Helsingin kaupungilla on velvollisuus ja rahaa huolehtia Lapinlahden kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnostamisesta ja Lapinlahden puiston suojelusta. Sitä ei pidä uhrata kiinteistöbisnekselle.

From the risk and investment point of view given the current climate it will be very naïve to think that private investors will come and fund the space. What is critical for the City is to think of the social capital - - Critically, well-being, arts and crafts also need to be put on the same footing as simple economic outputs. Fundamentally, the space does not have to reflect a swanky office block as the ability to maximize the wider social impacts will be lost- -

Lapinlahti on kaupunkilaisten yhteinen omaisuus. On tärkeää, että se on myös tulevien sukupolvien helsinkiläisten omistama. Vastustan ankarasti kiinteistön tai rakennusten myymistä yksityiselle omistajalle.

Säästäkää Lapinlahti, sitä tarvitaan!!!! Hotelleja on jo tarpeeksi.

Vår stad behöver en inklusiv, rofyll plats som har trädgårdsterapi för mentalhälsa där föreningar finns och verkar för alla.

Jätkäsaarella asuvana lapsiperheenä Lapinlahden merkitystä viheralueena ei voi kylliksi korostaa. Kävelymatkan päässä ei ole meille mitään toista paikkaa, jossa olisi edes etäisesti luontoa muistuttavaa ympäristöä. Koen tämän äärettömän tärkeäksi luontokasvatuksen, mielenterveyden ja viimeaikaisten tutkimusten valossa myös mikrobitason terveyden edistämisessä. Älkää viekö meiltä tätä, rukoilen!

Minä itken, jos tapatte Lapinlahden hotellilla tai vastaavalla. Meillä on vain yksi elämä, antakaa Lapparin sulostuttaa sitä.

Nykyiset toimijat tuntevat talon ja sen historian ja ovat luoneet suhteen kaupunkilaisiin, jotka liikkuvat alueella. Heidän kokemuksensa on tärkeä, uniikki kokemuksen ja tiedon lähde, jota kaupungin kannattaa hyödyntää kehittäessään aitoa kaupunkilaisten kuulemista ja paikallista vaikuttamista.

Lapinlahden tulevaisuus vuonna 2030

Kyselytutkimuksen lopuksi kaupunkilaiset saivat vapaat kädet kuvitella, millainen Lapinlahden alue olisi vuonna 2030. Vastauksissa oli hyvin paljon samoja teemoja kuin kyselyn alussa kysytyissä mielikuvissa. Mielikuvissa painotettiin alueen rauhaa ja uniikkia tunnelmaa, mutta vuonna 2030 Lapinlahti voisi kaupunkilaisten mielestä olla vielä avoimempi: alue olisi olemassa yhteisenä olohuoneena, josta voitaisiin olla kansainvälisestikin ylpeitä. Moni mainitsee alueen rakennusten vähittäisen kunnostuksen, kulttuurihistorian esillä pitämisen ja voittoa tavoittelemattoman toiminnan. Alueen arvoihin sopii pienimuotoisuus, luonnon vaaliminen, kehittyvä toiminta ja keskeneräisyys. Moni toivoo, että alue olisi myös elävä kohtaamispaikka, joka olisi vaihtoehto kovalle rahalle ja että myös varattomat kaupunkilaiset voisivat tulla mukaan alueen toimintaan hyvin matalalla kynnyksellä. Lapinlahdessa saisi olla edelleen kahviloita ja ravintoloita, gallerioita ja muuta pienimuotoista kaupallista toimintaa ja pienyrittäjiä. Miltei kaikissa kommenteissa korostuu myös alueen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, mielenterveyden sekä kestävän kaupunkikehityksen teemat:

Avoin, elävä, hyvällä tavalla hyödytön ja sopivan marginaalinen kuten nytkin, ei siis mikään hyvinvoinnin ja kulttuuripalveluiden tehotuotantolaitos, jollaista näytetään joissakin puheenvuoroissa toivottavan.

Avoin myös köyhille. Heille, joille alue on alun perin rakennettu. Ihmisille, joilla on ongelmia psyykeensä kanssa - - sairastuminen ei ole valinta, eikä yhteiskunnasta sen takia tipahtaminen myöskään - - elämä on valintoja. Haluaako Stadi olla inhimillinen?

Johtopäätökset

Pyhän kokemus kaupunkitilassa

Aineistosta nousseet teemat näkyivät läpi tutkimusaineiston, silti jotkin niistä olivat selkeästi voimakkaammin esillä kuin toiset. Erityisesti mielikuvia kysyttäessä korostuivat rauhan, levollisuuden ja jopa pyhän paikan kokemukset. Käyn seuraavaksi läpi aineiston keskeisimpiä teemoja vuoropuhelussa teoreettisen kirjallisuuden kanssa. Kyselyn puheenvuoroissa oli aistittavissa ihmisten henkilökohtainen suhde Lapinlahden ainutlaatuiseen luonto- ja kulttuuriympäristöön. Kaupunkilaiset olivat valmiita puolustamaan paikan erityisyyttä mahdollisen muutoksen edessä. Olipa kyseessä sitten tietty kulttuurinen piirre tai paikan pyhän tunne, on tärkeää nähdä alueen merkityksellisyys kaikille, jotka kokevat paikan kulttuurisena maisemanaan ja perintönään tuleville sukupolville. Brie, Daggers & Torevell (2009) ovat tutkineet ihmisten sisäänrakennettua tarvetta pyhille paikoille. Heidän mukaansa näiden paikkojen tuhoaminen lopulta näyttää, miten syvällä meissä pyhien paikkojen ja kulttuuriperinteen tarve ja lumoutumisen, tai elämää suuremman kokemuksen, tarve todella on. (2009, s. 170)

Kun ihmiset kuvailivat kokemuksiaan Lapinlahdesta, erityisesti luonnon paikat kuvailtiin kuin mielen sisäisinä karttoina, joihin on piirretty topografian lisäksi tunteita, muistoja, merkityksiä ja toiveita tulevaisuudelle. Hengellisyys ja henkisyys näkyvät vahvasti myös luonnossa ja luonto-kokemuksissa (Brie, Daggers & Torevell, 2009, s. 6).

Luonnon lisäksi alueen arkkitehtuuri ja kulttuurihistoria herättivät paljon tunteita. Lapinlahden historia rakennettuna ympäristönä ulottuu miltei kahden vuosisadan ajalle. Hyvin suunnitellut ja toteutetut paikat antavat ihmisille tunteen turvasta ja mahdollisuuden käsitellä elämässä eteen tulevia vaikeuksia tuntemalla samalla yhteyttä muihin ihmisiin (Sheridan, 2015, s. 151). Moni Lapinlahtea kyselyssä kuvannut näytti intuitiivisesti ymmärtävän Lapinlahden alueen olevan tällainen paikka. Kun alueen porteista kävelee sisään, voi tuntea oman ja muiden ihmisyyden aivan eri tavalla. Eräs vastaaja kuvaili kokemusta näin:

Alueen vanha harmonia on ainutlaatuinen. Sitä ei voi rahalla rakentaa uudestaan. Kaikkein hauraimmat ihmiset, kuten mielenterveyskuntoutujat, aistivat rauhan ja turvallisuuden. Siksi heillä pitäisi olla mahdollisuus olla alueella oman jaksamisensa mukaan.

Michael Sheridanin (2015) mukaan ihmisten syvän ja laajan henkisyyden ymmärtämisen, kattavan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden sekä sosiaalisesti valveutuneen arkkitehtuurin leikkauspisteessä on pyhän paikan kokemus (s. 143). Hänen mukaansa osaamme intuitiivisesti aistia, olemmeko tulleet paikkaan, joka toivottaa meidät tervetulleiksi. Kaikki kyselyyn vastanneista eivät tietenkään kokeneet näin, mutta monella oli herkkyyttä kuitenkin vaalia tätä kokemusta heille, jotka sitä erityisesti tarvitsevat.

Kiitos. Neljännesvuosisadan ulkomailla viettäneenä voin sanoa, että Suomessa käydessäni Lapinlahti on ainoa paikka, jossa tunnen aina olevani tervetullut.

- - Minusta Lapinlahden Lähteellä on ollut todella kotoisa ja lämmin tunnelma joka kerta kun olen käynyt ja toivon sydämeni pohjasta, että tällainen voittoa tavoittelematon ja mielenterveyttä edistävä paikka säilytetään ja mahdollistetaan sen kehittäminen.

Lapinlahden alueelle annetuissa merkityksissä yhdistyvät sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ihmisten tarve pysähtymiselle ja mielenterveyden vaalimiselle. Mielenterveydestä huolehtiminen ja yhteiskuntaan osallistuminen voitaisiin turvata osittain myös säilyttämällä matalan kynnyksen paikkoja sekä jo luotuja rakenteita vahvistamalla. Kyselyyn vastanneiden kaupunkilaisten huoli mielenterveysongelmien yleistymisestä ja hoitoon pääsemisen vaikeudesta näkyi myös vastauksissa:

Ei rikkaiden tarvitse rohmuta kaikkea. Eikö riittänyt, että sairaat ihmiset hädätettiin näistä tiloista? Muistan kun koko mt-hoitoa ajettiin alas. Sairaaloita suljettiin ja selitettiin, miten se on potilaiden parhaaksi, kun tehostetaan avohoitoa. Voin kertoa teille, kun ilmeisesti ette tiedä, että ei kyllä tehostettu. Se heikkeni. Aikoja saa max. kerran kuussa ja kun nekin ovat alati vaihtuville ja monesti epäpäteville niin on tullut vahva vaikutelma, ettei hoitoa ole edes tarkoitus antaa vaan pitää huolta, että kirjauksia tulee edes joskus.

- - Lapinlahden tulevaisuus tulee säilyttää mielenterveyden keitaana. - - Mikäli ulkoilu- ja virkistysalueet muuttuvat vain turistien/ matkailijoiden käyttöön, kaupunkilaisten ”oma tila” vähenee mikä näkyy muualla - terveydenhuoltopalveluiden kasvussa. - -

Mielestäni Lapinlahden historiallisessa kokonaisuudessa on pidettävä huoli, ettei sen nykyistä, tuiki tarpeellista toimintaa häiritä. Sitä tarvitsee moni, jolla ei ketään ole, joka on hyväksytty siellä. Mielen hyvinvointia huomioidaan muualla tuskin mitenkään.

Kaupunkilaisuus on vaikuttamista: neljännen sektorin nousu poliittiseksi voimavaraksi

Kyselyn tuloksista jäi mielikuva, että kaupunkilaiset toivovat tulevansa enemmän kuulluksi heitä koskeavissa asioissa. David Harvey (2013) on puhunut oikeudenmukaisesta kaupungista ja kaupunkilaisten oikeudesta rakentaa uudenlaista ja erilaista urbaania sosiaalisuutta (s. 429). Nykyään puhutaan enemmän siirtymisestä osallistumisesta vaikuttamiseen. Rättilä ja Rinne (2017) kertovat katkelmassaan, miten poliittisen osallistumisen perinteet ovat murtumassa. Kansalaiset ovat nousseet — ainakin länsimaissa — politiikan keskiöön, eikä heitä voi enää sivuuttaa (s. 99).

Rättilä ja Rinne (2017) luonnehtivat vaikuttamiseen pyrkiviä kaupunkilaisia aloitteellisiksi subjekteiksi, jotka määrittelevät itse omat tavoitteensa ja keinonsa, ilmiön voidaan siis ajatella eroavan selvästi perinteisestä poliittisesta kulttuurista ja sen vakiintuneista toimintatavoista (s. 108). Asukasaktiivit keskittyvät pienemmän skaalan vaikuttamiseen: asioihin ja ilmiöihin, joihin he kokevat voivansa itse suoraan vaikuttaa. Kyselyaineistossa näkyi mielenkiinto oman asuin-alueen kehityksestä. Suurin osa kyselyyn vastanneista asui Lapinlahtea ympäröivillä asuin-alueilla. Lapinlahden sairaala-alueen luonnetta kuvaa erinomaisesti ihmisestä itsestään lähtevä aktiivisuus ja omaehtoisuus, ja sitä kuvaillaan alueen yhdeksi parhaimmaksi puoleksi. Asukaslähtöinen ja kaupunkilaisten itsensä määrittämä alue koetaan arvokkaana. Aineiston perusteella voidaan sanoa, että suurin osa vastanneista toivoo nykyisenlaisen toiminnan jatkamista, kehittämistä ja ennen kaikkea sen legitimoimista kaupungin tasolla. Kaupunkilaisilla oli valtavan paljon ideoita alueen jatkokehittämistä varten kaupunkiverstaista mielenterveyskuntoutukseen ja välinevuokraukseen. Koetaan myös, että alueella toimivat kestävän kehityksen yritykset (mm. hävikkiruokaravintola ja hävikkikukkakauppa) ja yleishyödylliset toiminnot (kaupunkiluonto ja palstatoiminta) elävöittävät aluetta alueen kulttuurihistorian, mielenterveystyön ja taiteen lisäksi.

Taiteellista toimintaa, mielenterveydellistä toimintaa ja näitä kahta yhdistävää toimintaa sekä pienyrittäjien (ei ketjujen) toimesta tapahtuvaa ravintolatoimintaa, leipomoa, kalastusta ja kalan myyntiä (eli sitä mitä alueella on spontaanisti jo osin syntynyt ilman kaupungin tai poliitikkojen ohjausta).

- - Paikka, jossa on laidasta laitaan tekemiselle mahdollisuudet.

Asukkaat ja alueella toimivat ihmiset ovat siis valmiita viemään projektejaan eteenpäin, vaikka kunnan hallinnossa ja päätöksenteossa mielipiteet eivät olisi yhteneväiset (Rättilä & Rinne, 2017, s. 111-112). Kyselyyn vastanneet kokevat, että heillä tulisi olla aktiivinen oikeus tehdä kaupungista erilainen ja muotoilla siitä näköisensä ja että heillä on oikeus kaupunkiin (Harvey, 2013, s. 430).

Rinne ja Rättilä (2017) haluaisivatkin ehdottaa totuttujen ajatustapojen, demokratian ja kansalaisuuden diskurssien purkamista. Kun puhutaan kansalaisaktivismista ja neljännessä sektorista, voisimme yrittää välttää kysymykset siitä, miten ne edesauttavat tai estävät kansalaisten osallistumista valtakeskuksen toimintaan. Sen sijaan voisimme kysyä, miten kansalaiset itse suhtautuvat erilaisiin poliittisiin yhteisöihin (s. 113). Perinteisten sosiaalisten verkostojen ja kollektiivien murenemisen myötä paikan merkitys yksilöiden poliittiselle identifikaatiolle kasvaa ja mahdollisuus vaikuttaa omaan elinympäristöön ja suunnitteluun vahvistaa paikallisen identiteetin vahvistumista (Rättilä, Rinne, 2017, s. 105).

Mäenpään, Faehnlen ja Schulmanin (2017) mielestä tärkeää on myös huomata, että kaupungistunut ja digitalisoitunut kansalaisyhteiskunta on noussut historiallisen merkittäväksi voimavaraksi yhteiskunnallisesti. He argumentoivat osallisuuden syntyvän yhteisen hyvän tuottamisena. Osallisuus voidaan tästä näkökulmasta siis nähdä yhteisön resurssien rakenta-

misena. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen sijasta saattaakin korostua tee-se-itse-asenne, joka on näkyvää juuri kaupunkiaktiivisuuden eri muodoissa. (s. 242) Kyselyn tulosten perusteella voidaan sanoa, että ihmisten tarve yhteisen hyvän rakentamiseen, ylisukupolvisen jatkuvuuteen ja kaupunkiympäristöihin vaikuttamiseen tarvitaan tiloja. Monet kyseenalaistivat oletuksen siitä, että Lapinlahden tulisi olla tehokas ja tuottava. Sen sijaan kysytään, eikö marginaalisuudelle, hyvällä tavalla tuottamattomuudelle, keskeneräisyydelle ja kehitymiselle voisi antaa myös sijaa.

Monet kyselyyn osallistuneista pohtivat myös erilaisia tapoja rahoittaa alueen toimintaa, ilman että aluetta olisi myytävä pois. Vastauksien perusteella olisi löydettävä tasapaino tapahtumien, tulevaisuuden toimijoiden ja Lapinlahden nykyisten arvojen välille. Kaiken kaikkiaan puiston laajuudesta ei kovin moni ole valmis luopumaan, ja sitä puolustetaan raivokkaasti. Lisäksi alueen nykyisten toimijoiden työ nähdään säilyttämisen arvoisena jatkumona, jonka pohjalta alueelle voisi myös ajatella uutta. Yleisesti ottaen vastauksista tuli sellainen kuva, että ihmiset kaipaavat ratkaisua, jossa viheralueet ja siihen liitetyt merkitykset otetaan tosissaan kaupunkikehittämisessä. Lapinlahden kiista on monelle symbolinen taistelu toivosta. Kysytään, voisiko jonkin asian säilyttäminen sisältyä kehitykseen lähtökohtana. Keskeneräisyys ja tuottamattomuus koetaan vastapainona alueen ulkopuolella vallitseville normeille.

Kaupunkiaktiivisuuden uudessa aallossa (Mäenpää, Faehnle & Schulman, 2017, s. 244) korostuvat kansalaislähtöiset prosessit. Kyselyssä tämä heijastui kansalaisuuden ja yhdenvertaisuuden teemojen kautta: kaupunkilaisuus, avoimuus, saavutettavuus, yhteistoimijuus, sosiaalinen monimuotoisuus, mielenterveys, solidaarisuus ja tasa-arvo toistuivat puheenvuoroissa kerta toisensa jälkeen. Mäenpään, Faehnlen ja Schulmanin (2017) ajatusta mukaillen vaihtoehtojen esittäminen näyttäytyy tarpeena pohtia, miten kaupunkilaisten ja kaupunkiaktivistien työpanos voisivat kanavoitua tuottamaan entistä parempaa suunnittelua. Kaupunkilaiset laajentavat kaupunkikeskustelukenttää kohti paikallisia, toiminnallisia ja yhteisöllisiä konteksteja.

Kyselyssä monet vastaajat määrittelivät itsensä ennen kaikkea kaupunkilaisiksi. Kiista Lapinlahdesta koetaan tärkeäksi omalle identiteetille, mutta myös Helsingin kaupunkikehityksen kannalta hyvin tärkeäksi kiintopisteeksi. Kaupungin on aika määritellä, minkälainen se haluaa tulevaisuudessa olla.

Näin kaupunkilaisten osallistumisessa ei ole kysymys pelkistä projekteista vaan kaupungin itseymmärryksestä, jotta kaupunki tulisi paremmin tietoiseksi itsestään (Mäenpää, Faehnle & Schulman, 2017, s. 255).

Kaupungilta toivon innovatiivisuutta myös asioissa, joita ei suoraan lyhyellä aikavälillä mitata rahassa. Lapinlahti ja sen ihmiset ja toiminta tuovat kaupunkiin elämää, yhteisöllisyyttä, tunnelmaa, kohtaamisia ja hyvinvointia. Toivon, että Helsingin kaupunki näkee Lapinlahden potentiaalin muistakin kuin kaupallisista näkökulmista ja mahdollistaa osaltansa alueen nykyisen kaupunkilaisten hyvinvointia edistävän toiminnan jatkumisen ja kehittämisen kaupunkilaisia ja alueen toimijoita kuunnellen ja osallistaen.

LÄHTEET:

Brie, S., Daggers, J., & Torevell, D. (2009). Sacred space: interdisciplinary perspectives within contemporary contexts. Cambridge Scholars.

Guest, M. (2012). Introduction to Applied Thematic Analysis. In Applied Thematic Analysis (p. 3–). SAGE Publications, Inc.

Harvey, D. (2013). The right to the city. In The Urban Sociology Reader (p. 429–). Routledge.

Luhtakallio, E., & Ylä-Anttila, T. (2011). Julkisen oikeuttamisen analyysi sosiologisena tutkimusmenetelmänä. Sosiologia 1/2011.

Mäenpää, P., Faehnle M., Schulman, H. (2017). Kaupunkiaktivismi, jakamistalous ja neljäs sektori. Teoksessa Kansalaiset kaupunkia kehittämässä (p. 239–). Tampere University Press.

Rättilä, T., Rinne J. (2017). Ei osallistumista vaan vaikuttamista! Teoksessa Kansalaiset kaupunkia kehittämässä (p.99–). Tampere University Press.

Sheridan, M. (2015). SPIRITUALITY, SOCIAL JUSTICE, AND THE BUILT ENVIRONMENT. In Transcending Architecture (p. 143–). Catholic University of America Press.

Helsingin Sanomat. Lapinlahden rapistuvien arvorakennusten myyminen kaatamassa – Kansanliikkeen lobbauskoneisto käänsi poliitikot kansainvälistä sijoittajaa vastaan, 9.5.2020. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006502656.html> (Luettu 29.12.2020)

Kaupunkiympäristölautakunnan päätös 12.5.2020: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/8f/8f8367b2b37e-8c0ab31754331d8b6841cecb7ad.pdf>

The New York Times. The Moomins Meet a Real-Estate Developer, and Outrage Ensue, 12.6.2020. <https://www.nytimes.com/2020/06/12/arts/finland-moomins-lapinlahti.html> (Luettu 28.12.2020)

Yle.fi. Historiallisen 1800-luvulta olevan sairaalan myynnistä sijoittajille iso kiista – Museovirasto: Hotelli meluaitana kuulostaa vedätykseltä, 26.4.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11322953> (Luettu 29.12.2020)

INTERNET -LÄHTEET:

Tulevaisuuden Lapinlahti –osallisuushankkeen verkkosivut: <https://lapinlahti.info/> Verkkosivut katsottu 21.12.2020.

Kehitysvammatuki 57:n ystävätuvan tervehdys: <https://www.youtube.com/watch?v=uquOBuViPzM>

Kyselytutkimuksen keskeiset tulokset –video Lapinlahden Lähteen Facebook –julkaisuna: <https://fb.watch/2ot87sfCiz/>

Katso Lapinlahden tulevaisuus –seminaarin ohjelma: https://lapinlahti.info/?page_id=31. Verkkosivut katsottu 17.12.2020.

Keskustelutilaisuuden ohjelma 14.10.2020

13.00 TERVETULOA

- Pentti Arajärvi, hallituksen puheenjohtaja Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry

13.10 MINUN LAPINLAHTENI

- Videotervehdys. Lasten näkemykset tulevaisuuden Lapinlahdesta Videokollaasi

13.20 PUHEENVUOROJA (10 MIN/HLÖ)

- Sosiaalisesti kestävä kaupunki ja osallisuus, tutkijatohtori Antti Wallin, projektitutkija Jonas Sjöblom ja yliopistotutkija Sanna Rikala, "Kohti ekohyvinvointivaltiota"-hanke, Tampereen yliopisto. Videotervehdys.
- Kaupunkiaktivismi ja osallisuus, dosentti ja yliopistotutkija Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto (etäpuheenvuoro)
- Kaupunkisuunnittelu ja osallisuus kulttuuriperintöön, puheenjohtaja FT Aura Kivilaakso
- Kaupunkitutkimuksen seura

13.50 LAPINLAHTI VUONNA 3000 (10 MIN)

Teos on osa Helsinki 3000 -projektia. Arkkitehtitoimisto Luomakunta

14.00 KAHVITAUKO

14.30 SOSIAALISESTI KESTÄVÄ LAPINLAHTI –PANEELIKESKUSTELU

- Kaupunginvaltuutettu ja kaupunkiympäristölautakunnan jäsen Tuomas Rantanen
- Vanhempi konsultti, KTM Henrik Suikkanen, Demos Helsinki
- Projektikoordinaattori Johanna Creswell-Smith, THL
- Erityisasiantuntija Sari Salovaara, Kulttuurikaikille-palvelu
- Moderaattori: tietokirjailija, FT Rita Paqvalén

15.30 TYÖPAJOJA

1. Miten osallistaa kaupunkilaisia kaupunkisuunnittelussa?
Stadiluotsi Jarkko Laaksonen, Helsingin kaupunki
2. Opastettu kierros Lapinlahden historiaan ja aktivismiin.
Tietokirjailija Maija Kerko

16.30 PÄÄTÖSKESKUSTELU

17.00 SEMINAARI PÄÄTTY

TILAISUUDEN YHTEISTYÖTAHOT

- Suomen Kaupunkitutkimuksen Seura
- Helsingin kaupunki
- Tampereen yliopisto
- Kulttuurikaikille-palvelu

Linkki videoon: <https://youtu.be/NxoOulbnm44>

The Tulevaisuuden Lapinlahti web survey

The Lapinlahti psychiatric hospital in Helsinki, designed by the famous German architect, Carl Ludvig Engel, is one of the oldest psychiatric hospitals in the world, operating from 1841 to 2007 when its last patients were relocated and the hospital closed down. Today, it is a centre for mental well-being and it hosts lectures, gatherings and various events pertaining to culture and welfare. The former hospital buildings are owned by the City of Helsinki which, as of January 2021, rents them to Lapinlahden Lähde Oy and Tilajakamo. They, in turn, rent the rooms and venues of the hospital buildings to artists, musicians, mental health work etc.

In 2019, Helsinki hosted an ideakilpailu ("idea competition") whose purpose was to decide the future of Lapinlahti. The city's plan was to sell the buildings because it considered that it had no use for them. However, the winning proposition was eventually rejected by both the Urban Environment committee and the City Council of Helsinki in the summer of 2020, leaving the future uncertain for Lapinlahti. A few months later, the City Council appointed a working group to explore solutions to the issue.

In the autumn of 2020, Pro Lapinlahti mielenterveysseura ry ("The Pro Lapinlahti Mental Health Association") – a non-profit association whose goal is to preserve the culturohistorical heritage of Lapinlahti – decided to launch the Tulevaisuuden Lapinlahti ("Lapinlahti of the future") initiative. Its purpose was to collect opinions and wishes of the public pertaining to Lapinlahti so that they could be used to facilitate the decision-making. This survey was part of the initiative, having been online for a month (from 10 October to 10 November, 2020) on its website. In total, there were 258 responses, and a large part of them came from people living nearby Lapinlahti.

The aim of the survey was to discover what the citizens of Helsinki think about the future of Lapinlahti and their involvement, or lack thereof, in the decision-making. The results indicated clearly that there is a need for socially sustainable urban development and for the preservation of culturohistorical landmarks and greenspaces in an increasingly cramped city. The citizens prefer the preservation of the Lapinlahti park in its entirety. To them, further construction in the area is unwanted and the sale of the Lapinlahti hospital is not a sustainable solution. Furthermore, the results revealed that the views of the current tenants should be taken into consideration. Their cultural events and activities pertaining to mental well-being are considered meaningful, valuable and unique.

According to the results, the buildings and the park of Lapinlahti ought to be open for everyone also in the future. The city's ownership of Lapinlahti and co-operation between different sectors of society are seen as a sound basis for Lapinlahti in the future.
